

เอกสารระบุประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลที่เสนอโดย SWG และ AHWG

1. ข้อมูลที่ต้องการให้เปิดเผยเพิ่มเติม

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับถิ่นที่อยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์

ที่มาและความสำคัญ

เนื่องจากประเด็นเรื่องผลกระทบในการดำเนินงานภาคการป่าไม้ต่อบุคคลที่สาม ในบริบทของ FLEGT นั้น รวมถึงกลุ่มชนพื้นเมืองหรือกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าไม้ด้วย ประกอบกับในประเทศไทยมีกลุ่มชนพื้นเมืองหรือกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าไม้ ดังนั้น จึงควรมีการจัดทำข้อมูลแสดงขอบเขตถิ่นที่อยู่ของกลุ่มคนดังกล่าว ตลอดจนข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่จะเป็นประโยชน์ในด้านธรรมาภิบาลด้านการป่าไม้ของประเทศไทย

ปัจจุบันมีศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ดำเนินการและสนับสนุน การรวบรวม การศึกษา การวิจัย การจัดการ การเผยแพร่และให้บริการข้อมูลด้านมานุษยวิทยาและศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทยและประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งอาจมีการจัดทำข้อมูลในส่วนนี้

ข้อเสนอแนะ

ตามมาตรา 19 ของ VPA กำหนดให้ระบุ “หน่วยงานที่รับผิดชอบในการทำให้ข้อมูลนั้นพร้อมใช้งาน” ซึ่งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ไม่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในเรื่องดังกล่าว ซึ่งยังไม่มีหน่วยงานรัฐที่ทำหน้าที่ในการรวบรวม จัดทำ และเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว

ปัจจุบัน มีการจัดทำร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ... ซึ่งในหมวด 2 การส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ (1) การจัดทำข้อมูลและบันทึกประวัติศาสตร์ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ (2) การกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองสิทธิในวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ (3) การคุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาในวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ และ (4) การจัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองในวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ และหมวด 3 กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และสมัชชาพัฒนาวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

ดังนั้น หากร่างพระราชบัญญัตินี้ มีการประกาศใช้แล้ว จึงควรพิจารณาปรับปรุงภาคผนวก PDI เพิ่มเติม

1.2 ข้อมูลปริมาณไม้แก่นำเข้า และไม้เก่าภายในประเทศ

ที่มาและความสำคัญ

ไม้เก่าเป็นวัตถุดิบในการผลิตผลิตภัณฑ์ไม้ในห่วงโซ่อุปทานไม้ของประเทศไทย แต่ปัจจุบัน ไม่มีข้อมูล ปริมาณไม้แก่นำเข้า และไม้เก่าภายในประเทศ

ในการนำเข้า ไม่มีการจำแนกว่าเป็นไม้เก่าหรือไม่ แต่จะถือว่าเป็นไม้นำเข้าเช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็ไม้เก่า หรือไม้ใหม่

สำหรับไม้เก่าภายในประเทศ กรมป่าไม้มีการเฉพาะกรณีการรื้อถอนไม้ที่เคยอยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้าง หรือเครื่องใช้มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีสำหรับไม้อื่นที่มีไซไม้สัก และไม่น้อยกว่าสิบปีสำหรับไม้สัก ที่ประสงค์จะนำ เคลื่อนที่ออกนอกเขตจังหวัดเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

จากบันทึกการประชุม AHWG ระบุว่ากรมศุลกากรจะพิจารณาว่าสามารถระบุจำแนกพิกัดไม้เก่าได้หรือไม่ เพื่อเป็นประโยชน์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลปริมาณไม้แก่นำเข้า

นอกจากนี้ ในกระบวนการ FLEGT VPA ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญเกี่ยวกับช่องว่างในการควบคุมห่วงโซ่ อุปทานไม้เก่า ซึ่งมีบางกรณีที่ไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของกรมป่าไม้ จึงได้มีการตั้งคณะทำงานกลุ่มย่อยไม้เก่าเพื่อ พัฒนาระบบการควบคุมห่วงโซ่อุปทานไม้เก่า คาดว่าหากพัฒนาระบบดังกล่าวจนสามารถใช้งานได้แล้ว ข้อมูลไม้ เก่าจะถูกเชื่อมโยงเข้ากับระบบควบคุมห่วงโซ่อุปทานไม้ของประเทศไทย โดยจะมีฐานข้อมูลกลางที่กรมป่าไม้ ภายใต้อำนาจรับผิดชอบของส่วนรับรองการป่าไม้ สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้

2. ประเด็น/ปัญหาการเข้าถึงข้อมูล

2.1 ข้อมูลด้านแรงงานในภาคการปลูกและการตัดไม้

ที่มาและความสำคัญ

คณะทำงานกลุ่มย่อย ได้หยิบยกประเด็นด้านแรงงานว่า แรงงานในภาคการปลูกและการตัดไม้ในประเทศส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่อยู่นอกระบบแรงงาน ดังนั้น ข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้ที่กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจึงไม่ครอบคลุมแรงงานเหล่านี้

อย่างไรก็ตาม สำหรับแรงงานในภาคการปลูกอยู่ภายใต้การควบคุมตามกฎหมายกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2557 แต่มักไม่มีการตรวจพิสูจน์ภาคสนามโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ เนื่องจากจากการประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบในพื้นที่ ถือว่าเป็นประเภทงานที่มีความเสี่ยงน้อย (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ในภารกิจงานการแก้ไขภาคผนวก LD)

นอกจากนี้ ประเด็นสำคัญที่ถูกหยิบยกเกี่ยวกับแรงงานในการตัดไม้ คือ ความปลอดภัยของแรงงานที่ปฏิบัติหน้าที่ในการตัดไม้

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินงานในกระบวนการ FLEGT VPA ที่ผ่านมา ฝ่ายไทยได้ระบุประเด็นปัญหานี้ และมีแนวทางที่จะพัฒนาแนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี (Good Labour Practices: GLP) สำหรับภาคการป่าไม้ โดยมีต้นแบบการพัฒนาตามแนวทางที่กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้ร่วมพัฒนากับหน่วยงานอื่น เช่น กรมปศุสัตว์ เป็นต้น

ในการประชุม AHWG ครั้งที่ 6/2564 ได้มอบหมายให้ส่วนมาตรฐานการป่าไม้ สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้ ริเริ่มในการประสานงานและร่วมหารือกับกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานเพื่อพัฒนา GLP สำหรับภาคการป่าไม้ต่อไป นอกจากนี้ ที่ประชุมยังเสนอว่าอาจนำมาตรการจูงใจมาปรับใช้ เพื่อผลักดันให้แรงงานเหล่านี้เข้าสู่ระบบ อย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นต้องพิจารณาต่อไปว่า หน่วยงานใดในกรมป่าไม้จะทำหน้าที่ในการตรวจพิสูจน์การดำเนินงานตาม GLP

สำหรับกรณีแรงงานในภาคการตัดไม้ ตามการศึกษาของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ธันวาคม 2562) ระบุถึงการทบทวนเพื่อยกเลิกใบอนุญาตเลื่อยโซ่ยนต์ โดยหยิบยกต้นแบบของประเทศอังกฤษว่า “กฎหมาย (Forestry Act 1967) อนุญาตให้บุคคลทั่วไปสามารถใช้เลื่อยโซ่ยนต์ได้โดยไม่ต้องมีการขออนุญาตหรือขึ้นทะเบียนกับเจ้าหน้าที่ก่อน เพียงแต่ระบุให้ผู้ใช้งานต้องได้รับการอบรมการใช้งานเลื่อยโซ่ยนต์ก่อนเพราะเห็นว่าเป็นอุปกรณ์ที่อันตรายต่อชีวิตหากใช้ผิดวิธี โดยกฎหมายฉบับนี้เลือกที่จะป้องกันการตัดไม้ทำลายป่าผ่านการกำหนดให้คนที่ตัดไม้ต้องขออนุญาตเพื่อตัดไม้ (Felling License) แทนที่จะควบคุมที่การใช้อุปกรณ์ดังในกรณีของไทย”¹ ในขณะที่พระราชบัญญัติเลื่อยโซ่ยนต์ พ.ศ. 2535 บัญญัติควบคุมการมีไว้ในครอบครอง และการนำเข้า

¹ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. ธันวาคม 2562. โครงการศึกษาวิเคราะห์ทบทวนกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับและกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาต เพื่อลดขั้นตอนการดำเนินการและการอนุญาตที่ไม่จำเป็นหรือเป็นอุปสรรคต่อการประกอบ

มาในราชอาณาจักร อันเป็นมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า แต่ไม่ได้คำนึงถึงความปลอดภัยของคนงานในการใช้งานอุปกรณ์ดังกล่าว

ดังนั้น ที่ปรึกษาในการจัดทำภาคผนวกนี้ จึงเห็นถึงความสำคัญในการทบทวนกฎหมายว่าด้วยเลื่อยโซ่ยนต์ที่มุ่งควบคุมเกี่ยวกับสิทธิในการนำเข้า ครอบครอง และใช้อุปกรณ์ ให้เป็นการควบคุมผู้รับอนุญาตต้องจัดให้มีอุปกรณ์ความปลอดภัย และให้ผู้ใช้งานได้รับและผ่านการอบรมการใช้เลื่อยโซ่ยนต์อย่างปลอดภัย

ในด้านการพัฒนามาตรฐานอาชีพ คณะทำงานกลุ่มย่อยมีความเห็นว่า ด้วยคณะวนศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้มีการศึกษาโครงการการยกระดับฝีมือแรงงานภาคป่าไม้ครบวงจร โดยการจัดทำมาตรฐานฝีมือแรงงานภาคการป่าไม้ ดังนั้น จึงเสนอว่ากรมป่าไม้ควรประสานงานเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำมาตรฐานดังกล่าวด้วย

สำหรับแผนการพัฒนา ควรมีการวางแผนเพื่อจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาแรงงานในภาคการป่าไม้ และพัฒนาไปที่ละส่วน

2.2 ข้อมูลประเภทที่ 2 ซึ่งจัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ ควรมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนว่าจะนำมาเผยแพร่ไว้ในเว็บไซต์ของหน่วยงานภายในกี่วัน

ที่มาและความสำคัญ

ข้อมูลประเภทที่ 2 ซึ่งจัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ หน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบในการทำให้ข้อมูลนั้นพร้อมใช้งาน อาจจัดให้มีข้อมูลดังกล่าวในรูปแบบเอกสารหรือรูปแบบดิจิทัลก็ได้

เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการเปิดเผยข้อมูล และอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลผ่านช่องทางดิจิทัล จึงควรมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนว่าข้อมูลประเภทที่ 2 จะมีการนำขึ้นเว็บไซต์ภายในกี่วัน

ข้อเสนอแนะ

ตามมาตรา 17 แห่ง พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐจัดทำข้อมูลที่ต้องเปิดเผยตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการในรูปแบบข้อมูลดิจิทัลต่อสาธารณะ โดยต้องให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้อย่างเสรีโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และสามารถนำไปเผยแพร่ ใช้ประโยชน์ หรือพัฒนาบริการและนวัตกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ได้ ทั้งนี้ มาตรฐานและหลักเกณฑ์การเปิดเผยข้อมูลให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลกำหนด ซึ่งต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการเข้าถึงข้อมูล

จากการสำรวจประกาศมาตรฐานและหลักเกณฑ์การเปิดเผยข้อมูล ยังไม่มีข้อกำหนดว่าต้องนำข้อมูลเปิดเผยในระบบดิจิทัลภายในกี่วัน ดังนั้น อาจพัฒนาแนวทางปฏิบัติสำหรับการเปิดเผยข้อมูลที่กำหนด เพื่อกำหนดดำเนินงานภายใน THA-TLAS ต่อไป

2.3 ช่องทางการเข้าถึงผ่าน application ต่าง ๆ

ที่มาและความสำคัญ

เนื่องจากปัจจุบันมีข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้ผ่านทางแอปพลิเคชันต่าง ๆ ยกตัวอย่างเช่น Forest For Thai ซึ่งเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อการเข้าถึงข้อมูลเพื่อการดำเนินงานของ THA-TLAS

ข้อเสนอแนะ

แอปพลิเคชันต่าง ๆ เป็นช่องทางหนึ่งในการเข้าถึงข้อมูลในรูปแบบดิจิทัล และเป็นไปเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล ดังนั้น จึงอาจมีการสำรวจและรวบรวมเมื่อมีการจัดทำแนวทางปฏิบัติสำหรับการเปิดเผยข้อมูลที่กำหนด เพื่อการดำเนินงานภายใน THA-TLAS ต่อไป